

STM - sosiaali- ja terveysministeriö

VN/36135/2023

Lausuntopyyntö luonnokseen hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Sosiaali- ja terveystalouden palveluvalikoiman määrittäminen on oikea askel kohti palvelulupauksen täsmentämistä

- Hallitusohjelman kirjauksen mukaan säädetään julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja menetelmien palveluvalikoimaan kuulumisen ja kohdentamisen periaatteista palvelujen vaikuttavuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- FA kannattaa selkeää määrittelyä ja avoimuuden lisäämistä. Uudistus parantaa kansalaisten yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa tehokkaamman resurssien käytön. Selkeä palveluvalikoima tukee sekä julkisen talouden kestävyttä että kansalaisten oikeuksia ja mahdollisuuksia.
- FA pitää uudistusta välttämättömänä osana soten sisältöjen uudistamista. Palveluvalikoiman tarkempaa määrittelyä tarvitaan sekä palvelujen turvaamiseksi että luottamuksen edistämiseksi kansalaisille.
- FA on edellyttänyt palvelulupauksen selkeyttämistä sekä läpinäkyvyyttä kustannusrakenteeseen. Kansalaisten on tiedettävä, mitä julkinen palvelu pitää sisällään: mistä vastaa yhteiskunta ja mikä on kansalaisen omalla vastuulla. Nyt tehtävä lainsäädäntötyö palveluvalikoiman selkeyttämiseksi vie kohti tätä tavoitetta.
- Merkittävä osa julkisen talouden kestävyysvajasta johtuu sote-menojen kasvusta. Palveluvalikoiman täsmällisempi määrittäminen auttaa hyvinvointialueiden ohjauksessa suunnittelemaan ja ohjaamaan sote:n kokonaisuutta.
- Kansalaisten mahdollisuudet täydentää omalla rahoituksella ja yksityisen sektorin palveluilla julkisen sektorin tarjoamia palveluja voivat myös nykyistä paremmin kehittyä valikoiman ja vastuun selkeyttämisen myötä syntyvän nykyistä paremman tarjonnan avulla.

1 Lakiehdotus parantaa hyvinvointialueiden ohjausta, resurssien mittaamisen uskottavuutta sekä luo järjestelmään kannattavuutta.

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla palveluvalikoiman täsmällisemmän määrittelyn lisäksi tehtäisiin rajoituksia valikoimaan vaikuttavuusperusteisesti ja kansalaisten yhdenvertaisuutta lisäämällä. FA katsoo, että lakiesityksen toteutuminen lisäisi kansalaisten luottamusta järjestelmään.

FA kannattaa kansallisesti määriteltyjä valikoimia sekä soten palveluvalikoimaan koskevien valintojen avoimuutta ja hyväksyttävyyttä niin kansallisesti kuin alueellisestikin sekä palvelujen järjestämisessä ja asiakastyössä. Riittävien soten palvelujen turvaaminen parantamalla hyvinvointialueiden mahdollisuuksia onnistua järjestämistehtävässään on perusteltua koko sote-järjestelmän näkökulmasta. Samoin päätökset sellaisista palvelujen, toimenpiteiden, menetelmien ja työmuotojen käyttöönotosta, käytöstä ja käytöstä poistamisesta, joilla saadaan aikaan lisää vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta.

FA pitää edellä mainittuja asioita tavoittelemisen arvoisina. Tavoitteet sekä palveluiden vaikuttavuuden lisääminen ja ohjauksen parantaminen ovat kannatettavia yhteismitallisuuden sekä ymmärrettävyyden ohella myös parantaen talouden- sekä kansalaisten odotusten hallintaa.

Yhdenvertaisuuden ja palveluiden vaikuttavuuden lisääminen sekä hyvinvointialueiden ohjauksen parantaminen ovat välttämättömiä toimia, jotta julkisen sosiaali- ja terveydenhuolto voisi onnistua tavoitteissaan taata kansalaisille yhdenvertaisia ja vaikuttavia soten peruspalveluita maanlaajuisesti.

2 FA pitää erittäin tärkeänä, että julkisten palveluiden palveluvalikoimaan kuulumisen määrittellään täsmällisesti sekä edistetään avoimuutta ja julkisesti rahoitettujen soten palvelujen yhdenmukaisuutta valtakunnallisesti.

Lakiesitys täsmentää palveluvalikoimaan kuuluvat hoidot ja toimenpiteet, ennaltaehkäisy, tutkimukset taudinmäärityksen, hoidon sekä kuntoutuksen. Rajaamalla vähähyötyiset hoidot suhteessa saavutettuihin terveyshyötyihin järjestelmän kokonaisvaikuttavuus paranee. Tavoitteena on lisätä soten palveluvalikoimaa koskevien valintojen ja priorisoinnin avoimuutta ja hyväksyttävyyttä.

FA kannattaa palveluvalikoiman määrittelyä selkeästi ja avoimuuden lisäämistä. Myös finanssialan toimijat hyötyvät kansalaisten lisäksi avoimista ja selkeästi määritellyistä palveluista.

Lakiehdotuksen vahvuuksiin lukeutuukin valikoiman kehittämisen ja hoitoon pääsyn edistämisen näkökulmat: yhtenäistämällä hoito ja palvelukäytäntöjä avoimesti ja läpinäkyvyyttä lisäämällä, edistetään resurssien tarkoituksenmukaista ja tasa-arvoista kohdentumista. FA pitää tärkeänä, julkisesti rahoitettujen sote:n palvelujen yhdenmukaisuuden lisäämistä valtakunnallisesti.

Kansalaisten tulisi saada tietää, mistä palveluista vastaa julkinen ja mikä on kansalaisen omalla vastuulla. Kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omiin palveluihinsa tietämällä täsmällisemmin niistä kriteereistä, joiden nojalla palveluita suomalaisesta soten valikoimasta voi saada, hänen asemansa kohenee. FA pitää erittäin tärkeänä, että kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihinsa parannetaan kehittyvällä palveluvalikoiman täsmentämisellä.

FA:n näkökulmasta uudistus edistää myös palvelulupauksen syntymistä. Verovaroin palveluista nauttivien kansalaisten oikeusturva palveluihin kohenee huomattavasti selkeyden ja yhdenvertaisuuden kehittymisen myötä. Kansalaiset hyötyvät monipuolisesti, kun voivat varautua tarjolla oleviin verovaroin tarjottaviin palveluihin sekä tarvittaessa voivat varautua sote-palveluiden täydentämiseen omien resurssien käytöllä niin vakuutuksella kuin muullakin rahoituksella. Finanssialan toimijat voivat myös tarjota kansalaisten varautumiseen tarkoituksenmukaisia tuotteita.

3 Läpinäkyvyys, parantaa kansalaisen oikeusturvaa sekä helpottaa ohjausta: uudistuksen ytimessä on asiakkaan oikeus palveluihin.

Eriarvoistumiskehitys, jossa eri maakuntien asukkailla ei olisi yhtäläisiä mahdollisuuksia vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen, häviää yhdenvertaisuuden lisääntyessä. Palvelujen saatavuuden kohentaminen yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuden avulla luonnistuu myös paremmin selkeän rajapinnan myötä. Erityisesti ikääntyneiden hyvinvointiin ja kasvavaan hoivatarpeeseen voidaan varautua täsmällisemmin mahdollistamalla oman varautumisen keinot.

FA katsoo, että on tärkeää varautua sekä yhteiskunnan että yksilön tasolla ikääntymisen tuomiin palveluhaasteisiin. Selkeä ja täsmällinen palveluvalikoima kannustaa innovatiivisuuteen palvelukokonaisuuksien suunnittelussa. Asiakas voisi silloin halutessaan nykyistä helpommin käyttää myös omia varojaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rahoittamiseen.

4 Kustannussäästöjen ja tuottavuuden lisääminen sote-uudistuksessa on välttämätöntä.

FA korostaa, että hyvinvointia turvattaisiin palvelujen tuottavuudesta ja kustannuskehityksestä huolehtimalla. Ilman tuottavuuden lisäämistä ei ole edellytyksiä tarjota laadukkaita sote-palveluja kattavasti koko Suomessa eri alueiden väestörakenteen ja sairastavuuserojen vuoksi. Palveluvalikoiman kehittämisellä voidaan tavoitella parempaa kustannusvaikuttavuutta ja julkisen ja yksityisen kumppanuutta.

Finanssialalla on kokemusta kustannusvaikuttavuudesta ja tuloksellisesta julkisen ja yksityisen yhteistyöstä esimerkiksi vakuutusyhtiöillä, jotka vastaavat lakisääteisistä tehtävistä työeläke-, tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuuttamisessa.

FINANSSIALA RY

Tuomo Yli-Huttula